

A1747/välfärd

Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokun mietintö, joka koskee
jäsen ehdotusta työuupumuksen ehkäisemisestä

Ehdotus

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suositaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että asetetaan selvitysmies tai työryhmä kartoittamaan uusimman tutkimuksen avulla syitä, toimintamahdollisuuksia ja viranomaistoimia työuupumuksen ehkäisemiseksi ja psykososiaalisen työympäristön parantamiseksi Pohjoismaissa.

Tausta

Pohjoismaiden vihreän vasemmiston jäsen ehdotus esiteltiin ja siitä keskusteltiin Pohjoismaiden neuvoston istunnossa 31. lokakuuta 2017.

Jäsen ehdotus

Jäsen ehdotus perustuu siihen, että työuupumus on yleistymässä kaikissa Pohjoismaissa ja ehdotuksessa viitataan psyykkisen työympäristön merkitykseen fyysisen lisäksi. Pohjoismaissa työhyvinvointiin kohdistuu nykyisin suuria haasteita. Tanskan työympäristön tutkimuskeskuksen omassa tutkimuksessa havaittiin, että sairauspoissaolopäivät ovat lisääntyneet ja että työntekijöiden mielenterveys on heikentynyt.

Työuupumus on yhä yleisempää kaikissa Pohjoismaissa, ja liian stressaavasta työympäristöstä kärsivät työntekijät maksavat henkilökohtaisesti korkean hinnan pitkällä sairauspoissaoloillaan ja pahimmassa tapauksessa joutumalla kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolelle. Vakavia työperäisiä stressioireita ovat muun muassa unihäiriöt, keskittymisvaikeudet, ärtyisyys ja fyysiset vaivat. Fyysisistä oireista tavallisia ovat korkea verenpaine, päänsärky, niskasärky sekä lihas- ja nivelsärky. Stressi voi lisätä työtapaaturmien määrää, saada työntekijät siirtymään aikaisemmin eläkkeelle ja aiheuttaa suurta henkilöstön vaihtuvuutta. Stressi on syynä noin puoleen kaikista menetetyistä työpäivistä EU:n alueella vuonna 2014.

Työuupumuksesta eivät kärsi pelkästään työntekijät. Suomalainen eläkevakuutusyhtiö ELO osoittaa tutkimuksessaan, että Suomessa joka neljäs alle 36-vuotias yrittäjä kokee vaikeaksi työ- ja vapaa-ajan tasapainottamisen ja on näin vaarassa ajautua työuupumukseen.

Tästä syntyy kustannuksia myös yhteiskunnalle, yrityksille ja julkisille laitoksille tuotannon menetyksinä ja ylimääräisinä terveydenhuoltokuluina.

Käynnissä olevia pohjoismaisia toimia

Yksi työelämäalan vuosien 2018–2021 yhteistyöohjelman neljästä painopistealueesta sisältää seuraavan lauseen: *“Vahvistetaan hyviä työympäristöjä sekä naisille että miehille muun muassa ehkäisemällä työperäisiä sairauksia ja vammoja sekä poistamalla kelvottomia työoloja”*. Tähän työympäristöalueeseen sisältyy sekä fyysisen että psyykkisen työympäristön vahvistaminen. Tässä keskitytään kunkin työntekijän korkean osaamistason vaalimiseen sekä hyvän ja kestävä työympäristön turvaamiseen kaikille koko työuran ajan.

Ehdotuksen suhde Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteisiin

Ehdotuksen tarkoituksena on parantaa psyykkistä työympäristöä loppuun palamisen ja työuupumuksen ehkäisemiseksi, mikä liittyy kestävä kehityksen 8. tavoitteeseen *Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua*. Koska jäsen ehdotuksella pyritään säilyttämään työpaikkojen voimavarat levittämällä ennaltaehkäiseviä toimia, ehdotus liittyy alavoitteeseen 8.5: *Saavuttaa vuoteen 2030 mennessä täysi ja tuottava työllisyys ja säälinen työ kaikille, mukaan lukien nuorille ja vammaisille, sekä sama palkka samanarvoisesta työstä*.

Valiokunnan näkemykset

Jäsen ehdotuksesta käytiin keskustelua istunnossa ja voitiin todeta kaikkien puolue-ryhmien pitävän työuupumuksen lisääntymistä tärkeänä ongelmana, josta voimme oppia toisiltamme Pohjoismaissa.

Konservatiivinen ryhmä painotti, että suurin osa sairauspoissaoloista johtuu psyykkisistä terveyshaasteista. Ryhmä katsoo, että on tärkeää tutkia, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet tällaiseen kehitykseen. Työuupumukseen on monia syitä eivätkä niistä kaikki ole työpaikkasidonnaisia tekijöitä, minkä vuoksi ongelmaa kannattaa tarkastella laajemmasta kansanterveysnäkökulmasta.

Pohjoismaiden vihreä vasemmisto ehdotti ensiksi työpaikan roolin tarkastelemista, koska loppuun palaminen aiheuttaa suuren tuotannonmenetyksen ja monet ihmiset sairastuvat samanaikaisesti. Poliittisen tason katsotaan olevan vastuussa työmarkkinoiden toimivuudesta – sekä ihmisten että yritysten kannalta. Pohjoismaiden vihreä vasemmisto on kuitenkin avoin tarkastelemaan ongelmaa laajemmasta kansanterveysnäkökulmasta, jotta voitaisiin tunnistaa myös sellaisia suuntauksia, jotka eivät liity työympäristöön.

Sosiaalidemokraattinen ryhmä viittasi siihen, että työuupumus on suuri haaste myös sosiaalivakuutusjärjestelmälle ja pitää asian tarkastelua laajemmasta näkökulmasta myönteisenä. Pohjoismaiden vihreä vasemmisto on yhtä mieltä siitä, että on tärkeää tarkastella yhteiskunnalle koituvia kuluja.

Keskiryhmä suhtautui ehdotukseen myönteisesti ja näki sen auttavan henkilöitä, jotka kärsivät nyky-yhteiskunnan kovien paineiden alla. Ongelma koskee myös monia nuoria työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneitä. Työuupumuksen ehkäisyyn ei ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota työelämässä eikä henkistä hyvinvointia ole huomioitu riittävästi.

Keskustelussa viitattiin myös tarpeeseen auttaa asianomaisia palaamaan työelämään sekä perhe-elämään. Yksittäisen ihmisen ja yleisesti ottaen yhteiskunnan kannalta on tärkeää saada yksilö jälleen toimimaan – ei ainoastaan työpaikalla vaan myös muussa elämässä. Ikävä kyllä on monia perheitä, joiden on vaikea käsitellä psyykkisen työympäristön aiheuttamia ongelmia. Siksi on tärkeää toimia, jotta asianomaiset voivat päästä jälleen kiinni hyvään elämään.

Lopuksi viitataan siihen, että Pohjoismaat tekevät aktiivisesti toimenpiteitä työuupumuksen kitkemiseksi. Ehdotuksessa pyritään keräämään hyviä kokemuksia Pohjoismaista, jotta pystyttäisiin mahdollisimman hyvin auttamaan niitä ihmisiä, joita asia koskee. Keskustelussa katsottiin, että on tärkeää tukea sairastunutta painostamatta kuitenkaan liikaa, mikä voisi pahentaa tilannetta entisestään, ja on pidettävä huolta siitä, että sairausaikana on mahdollisuuksia, joiden avulla voidaan helpottaa työmarkkinoille palaamista. Mikäli ongelmaa tarkastellaan syvällisesti ennaltaehkäisevästä näkökulmasta, meidän pitäisi löytää monia mahdollisuuksia, joilla työpaikkojen voimavaroja voidaan hyödyntää hyvällä tavalla.

Tukholmassa 24. tammikuuta 2018

Anna-Maja Henriksson (r.)

Dennis Dioukarev (SD)

Jenis av Rana (Mfl.)

Karen J. Klint (S)

Ketil Kjenseth (V)

Lennart Axelsson (S)

Maria Stockhaus (M)

Mika Raatikainen (ps.)

Nina Sandberg (A)

Ólafur Ísleifsson (Flf)

Rikard Larsson (S)

Steinunn Þóra Árnadóttir (VG)